

1059**OBWIESZCZENIE MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI**

z dnia 20 czerwca 2002 r.

w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o radcach prawnych.

1. Na podstawie art. 15 ustawy z dnia 22 maja 1997 r. o zmianie ustawy — Prawo o adwokaturze, ustawy o radcach prawnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 75, poz. 471) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. Nr 19, poz. 145), z uwzględnieniem zmian wprowadzonych:

- 1) ustawą z dnia 24 maja 1989 r. o rozpoznawaniu przez sądy spraw gospodarczych (Dz. U. Nr 33, poz. 175),
- 2) ustawą z dnia 8 sierpnia 1996 r. o zmianie niektórych ustaw normujących funkcjonowanie gospodarki i administracji publicznej (Dz. U. Nr 106, poz. 496),
- 3) ustawą z dnia 22 maja 1997 r. o zmianie ustawy — Prawo o adwokaturze, ustawy o radcach prawnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 75, poz. 471 i Nr 124, poz. 782 oraz z 1999 r. Nr 75, poz. 853),
- 4) ustawą z dnia 24 lipca 1998 r. o zmianie niektórych ustaw określających kompetencje organów administracji publicznej — w związku z reformą ustroju państwa (Dz. U. Nr 106, poz. 668),
- 5) obwieszczeniem Prezesa Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 września 1999 r. o utracie mocy obowiązującej art. 4 ust. 3 ustawy o radcach prawnych, art. 30 ust. 2 ustawy o Sądzie Najwyższym, art. 15 ustawy o prokuraturze, art. 53 § 2 i art. 61 § 2 pkt 3 ustawy — Prawo o ustroju sądów powszechnych, art. 12a ustawy o Naczelnym Sądzie Administracyjnym, art. 12 ustawy o zmianie ustawy — Prawo o adwokaturze, ustawy o radcach prawnych oraz niektórych innych ustaw oraz w części: art. 4b ust. 1 pkt 2 i ust. 2 ustawy — Prawo o adwokaturze, art. 122¹ § 4 ustawy — Prawo o ustroju sądów powszechnych i art. 70 § 1 ustawy — Prawo o ustroju sądów wojskowych (Dz. U. Nr 75, poz. 853),
- 6) ustawą z dnia 10 września 1999 r. — Przepisy wprowadzające Kodeks karny skarbowy (Dz. U. Nr 83, poz. 931),
- 7) ustawą z dnia 16 marca 2000 r. o zmianie ustawy o radcach prawnych (Dz. U. Nr 48, poz. 545),
- 8) ustawą z dnia 15 września 2000 r. — Kodeks spółek handlowych (Dz. U. Nr 94, poz. 1037),
- 9) ustawą z dnia 27 lipca 2001 r. — Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070 i Nr 154, poz. 1787),

10) ustawą z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (Dz. U. Nr 74, poz. 676),

11) wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 29 maja 2002 r., sygn. akt P. 1/01 (Dz. U. Nr 78, poz. 717)

i zmian wynikających z przepisów ogłoszonych przed dniem wydania jednolitego tekstu.

2. Podany w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst ustawy nie obejmuje:

1) art. 76 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. Nr 19, poz. 145), który stanowi:

„Art. 76. W Prawie o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 1964 r. Nr 6, poz. 40, z 1967 r. Nr 13, poz. 55, z 1969 r. Nr 13, poz. 98, z 1974 r. Nr 50, poz. 316, z 1975 r. Nr 16, poz. 91 i Nr 34, poz. 183 oraz z 1982 r. Nr 16, poz. 125) w art. 51 § 1 dodaje się lit. h) w brzmieniu:

«h) osoby, które co najmniej przez trzy lata wykonywały zawód radcy prawnego».”;

2) art. 15—17 i art. 20 ustawy z dnia 24 maja 1989 r. o rozpoznawaniu przez sądy spraw gospodarczych (Dz. U. Nr 33, poz. 175), które stanowią:

„Art. 15. Przepis art. 8 ust. 2 stosuje się odpowiednio do spraw w przedmiocie wpisu na listę radców prawnych i spraw w przedmiocie wpisu na listę aplikantów radcowskich, z tym że sprawy te, toczące się przed prezesami okręgowych komisji arbitrażowych, przekazuje się do dalszego rozpoznania właściwym radom okręgowych izb radców prawnych, a sprawy, w których wniesiono środki odwoławcze od decyzji prezesów okręgowych komisji arbitrażowych, przekazuje się Krajowej Radzie Radców Prawnych. W razie uchylenia decyzji, Krajowa Rada Radców Prawnych przekazuje sprawę właściwej radzie okręgowej izby radców prawnych.

Art. 16. Listy radców prawnych i listy aplikantów radcowskich, prowadzone dotychczas przez okręgowe komisje arbitrażowe, przekazuje się wraz z aktami osobowymi właściwym radom okręgowych izb radców prawnych do dalszego prowadzenia.

- Art. 17. Aplikanci radcowscy, którzy w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy odbywają aplikację radcowską, kończą tę aplikację według przepisów dotychczasowych, z tym że aplikację radcowską prowadzą okręgowe izby radców prawnych."
- „Art. 20. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 października 1989 r., z tym że art. 8 ust. 5 i art. 13 ust. 1, 5 i 6 wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.”;
- 3) art. 84 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o zmianie niektórych ustaw normujących funkcjonowanie gospodarki i administracji publicznej (Dz. U. Nr 106, poz. 496), który stanowi:
- „Art. 84. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1997 r., z wyjątkiem art. 3, art. 7, art. 9, art. 10, art. 20, art. 24, art. 32, art. 34, art. 37, art. 45—47, art. 50, art. 66, art. 73 ust. 1, 2 i 4, art. 74, art. 76, art. 79, art. 80 i art. 82, które wchodzi w życie z dniem 1 października 1996 r., oraz art. 41, który wchodzi w życie z dniem wejścia w życie ustawy konstytucyjnej z dnia 21 czerwca 1996 r. o zmianie ustawy konstytucyjnej z dnia 17 października 1992 r. o wzajemnych stosunkach między władzą ustawodawczą i wykonawczą Rzeczypospolitej Polskiej oraz o samorządzie terytorialnym (Dz. U. Nr 106, poz. 488).”;
- 4) art. 10—14 i art. 16 ustawy z dnia 22 maja 1997 r. o zmianie ustawy — Prawo o adwokaturze, ustawy o radcach prawnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 75, poz. 471 i Nr 124, poz. 782 oraz z 1999 r. Nr 75, poz. 853), które stanowią:
- „Art. 10. 1. Spółki świadczące pomoc prawną obowiązane są w ciągu jednego roku od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy dostosować swoją formę, skład osobowy i przedmiot działalności do przepisów tej ustawy albo zakończyć działalność w zakresie świadczenia pomocy prawnej.
2. Przepis ust. 1 stosuje się do spółek z udziałem zagranicznym, które świadczą pomoc prawną, istniejących w dniu 1 października 1996 r., utworzonych zgodnie z przepisami ustawy z dnia 14 czerwca 1991 r. o spółkach z udziałem zagranicznym (Dz. U. z 1997 r. Nr 26, poz. 143), z tym że termin wykonania obowiązku dostosowania swojej formy, składu osobowego i przedmiotu działalności, z uwzględnieniem art. 11, albo zakończenia działalności w zakresie świadczenia pomocy prawnej, wynosi 3 lata od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.
- Art. 11. 1. Spółki z udziałem zagranicznym mogą być tworzone na podstawie ustawy, o której mowa w art. 10 ust. 2, w celu świadczenia pomocy prawnej na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli spełniają następujące warunki:
- 1) wszyscy wspólnicy (akcjonariusze) zagraniczni posiadają uprawnienia do samodzielnego wykonywania zawodu adwokata lub radcy prawnego uzyskane za granicą albo są spółkami z wyłącznym udziałem takich osób, a wszyscy wspólnicy polscy są radcami prawnymi lub adwokatami,
 - 2) wspólnicy (akcjonariusze) zagraniczni wykażą wzajemność ze strony krajów, w których posiadają uprawnienia do samodzielnego wykonywania zawodu określonego w pkt 1, a w przypadku spółek, o których mowa w pkt 1, ze strony krajów ich siedziby.
2. Adwokaci i radcowie prawni mogą świadczyć pomoc prawną w ramach spółek, o których mowa w ust. 1, jeżeli są wspólnikami lub akcjonariuszami.

Art. 12. 1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa odwołuje sędziego, którego małżonek w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy wykonywał zawód radcy prawnego w kancelarii radcy prawnego oraz w spółce jawnej lub cywilnej z wyłącznym udziałem radców prawnych lub radców prawnych i adwokatów, albo w spółce komandytowej, w której komplementariuszami są wyłącznie radcowie prawni lub radcowie prawni i adwokaci, przy czym wyłącznym przedmiotem działalności takich spółek jest świadczenie pomocy prawnej, jeżeli po upływie 3 lat od dnia jej wejścia w życie nadal ten zawód wykonuje.

2. Uprawnienie określone w art. 61 § 2 pkt 3 ustawy, o której mowa w art. 7, wobec sędziego pozostającego w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa z osobą wykonującą zawód radcy prawnego, o którym mowa w ust. 1, może być wykonane nie wcześniej niż po upływie 3 lat od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 13. 1. Radca prawny, który w dniu 1 października 1996 r. wykonywał zawód jednocześnie w ramach stosunku pracy w organach administracji rządowej lub samorządowej oraz w kancelarii radcy prawnego albo w spółce z udziałem radców prawnych lub radców prawnych i adwokatów, może świadczyć pomoc prawną osobom fizycznym nieprowadzącym działalności gospodarczej przez okres 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, zachowując zatrudnienie w ramach stosunku pracy w organach administracji rządowej lub samorządowej.

2. Radca prawny, który w dniu 1 października 1996 r. wykonywał zawód jednocześnie w ramach stosunku pracy u innych pracodawców niż wymienieni w ust. 1 oraz w kancelarii radcy prawnego albo w spółce z udziałem radców prawnych lub radców prawnych i adwokatów, może świadczyć pomoc prawną osobom fizycznym przez okres 5 lat od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, zachowując zatrudnienie w ramach stosunku pracy u innych pracodawców.
- Art. 14. Do osób, które rozpoczęły aplikację adwokacką lub radcowską przed dniem wejścia ustawy w życie, stosuje się przepisy dotychczasowe.”
- „Art. 16. Ustawa wchodzi w życie po upływie dwóch miesięcy od dnia ogłoszenia.”;
- 5) art. 150 ustawy z dnia 24 lipca 1998 r. o zmianie niektórych ustaw określających kompetencje organów administracji publicznej — w związku z reformą ustrojową państwa (Dz. U. Nr 106, poz. 668), który stanowi:
- „Art. 150. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1999 r., z wyjątkiem art. 26, art. 128 pkt 2, art. 139 pkt 1 i 10, art. 145 ust. 2 i 4, art. 146 ust. 2 i 4 oraz art. 147 ust. 2 i 3, które wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, i art. 34 pkt 1, art. 36 pkt 23, art. 48 pkt 1 i 3, art. 84, art. 97 pkt 1—3, 5—10 i 12—36 oraz art. 139 pkt 9 lit. a), które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2000 r.”;
- 6) art. 17 ustawy z dnia 10 września 1999 r. — Przepisy wprowadzające Kodeks karny skarbowy (Dz. U. Nr 83, poz. 931), który stanowi:
- „Art. 17. Ustawa wchodzi w życie z dniem 17 października 1999 r.”;
- 7) art. 2 i 3 ustawy z dnia 16 marca 2000 r. o zmianie ustawy o radcach prawnych (Dz. U. Nr 48, poz. 545), które stanowią:
- „Art. 2. Przepisy ustawy stosuje się do spraw niezakończonych w dniu wejścia w życie ustawy orzeczeniami sądów dyscyplinarnych wydanymi w drugiej instancji.
- Art. 3. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 1 pkt 2, który wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.”;
- 8) art. 633 ustawy z dnia 15 września 2000 r. — Kodeks spółek handlowych (Dz. U. Nr 94, poz. 1037), który stanowi:
- „Art. 633. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2001 r.”;
- 9) art. 212 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. — Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070 i Nr 154, poz. 1787), który stanowi:
- „Art. 212. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 października 2001 r., z wyjątkiem:
- 1) art. 91 § 2a, art. 151 § 1, art. 178, art. 193 i art. 195 pkt 2, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2002 r.,
 - 2) art. 13 § 2 pkt 4, art. 91 § 2, 3 i 4, art. 176, art. 177 i art. 179 § 1—4, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2003 r.”;
- 10) art. 235 ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (Dz. U. Nr 74, poz. 676), który stanowi:
- „Art. 235. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 227 i art. 233, które wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.”

Minister Sprawiedliwości: *B. Piwnik*

Załącznik do obwieszczenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 20 czerwca 2002 r. (poz. 1059)

USTAWA

z dnia 6 lipca 1982 r.

o radcach prawnych.

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1.¹ 1. Ustawa określa zasady wykonywania zawodu radcy prawnego oraz zasady organizacji i działania samorządu radców prawnych.

¹ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 22 maja 1997 r. o zmianie ustawy — Prawo o adwokaturze, ustawy o radcach prawnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 75, poz. 471), która weszła w życie z dniem 15 września 1997 r.

2. Tytuł zawodowy „radca prawny” podlega ochronie prawnej.

Art. 2.² Pomoc prawna świadczona przez radcę prawnego ma na celu ochronę prawną interesów podmiotów, na których rzecz jest wykonywana.

Art. 3. 1. Zawód radcy prawnego może wykonywać osoba, która spełnia wymagania określone niniejszą ustawą.

² W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 2 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

2.³ Radca prawny wykonuje zawód ze starannością wynikającą z wiedzy prawniczej oraz zasad etyki radcy prawnego.

3.⁴ Radca prawny jest obowiązany zachować w tajemnicy wszystko, o czym dowiedział się w związku z udzieleniem pomocy prawnej.

4.⁴ Obowiązek zachowania tajemnicy zawodowej nie może być ograniczony w czasie.

5.⁴ Radca prawny nie może być zwolniony z obowiązku zachowania tajemnicy zawodowej co do faktów, o których dowiedział się udzielając pomocy prawnej lub prowadząc sprawę.

Art. 4.⁵ 1.⁶ Wykonywanie zawodu radcy prawnego polega na świadczeniu pomocy prawnej podmiotom gospodarczym, jednostkom organizacyjnym oraz osobom fizycznym, z wyłączeniem spraw rodzinnych, opiekuńczych i karnych. Wyłączenie to nie obejmuje występowania w sprawach karnych w charakterze pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego i powoda cywilnego, jeżeli są to instytucje państwowe lub społeczne albo przedsiębiorcy, oraz występowania w charakterze pełnomocnika interwenienta i podmiotu pociągniętego do odpowiedzialności posiłkowej w sprawach o przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe.

2. Przez jednostkę organizacyjną rozumie się organ państwowy lub samorządowy, osobę prawną, organizację społeczną i polityczną oraz inny podmiot nieposiadający osobowości prawnej.

3. (utracił moc).⁷

Art. 5. 1.⁸ Radcowie prawni zorganizowani są na zasadach samorządu zawodowego, zwanego dalej „samorządem”.

³ Zmieniony przez art. 2 pkt 3 lit. a) ustawy, o której mowa w przypisie 1.

⁴ Dodany przez art. 2 pkt 3 lit. b) ustawy, o której mowa w przypisie 1.

⁵ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 4 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

⁶ Zmieniony przez art. 4 § 2 ustawy z dnia 10 września 1999 r. — Przepisy wprowadzające Kodeks karny skarbowy (Dz. U. Nr 83, poz. 931), która weszła w życie z dniem 17 października 1999 r.

⁷ Przepis art. 4 ust. 3 utracił moc z dniem 17 września 1999 r. w związku z obwieszczeniem Prezesa Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 września 1999 r. o utracie mocy obowiązującej art. 4 ust. 3 ustawy o radcach prawnych, art. 30 ust. 2 ustawy o Sądzie Najwyższym, art. 15 ustawy o prokuraturze, art. 53 § 2 i art. 61 § 2 pkt 3 ustawy — Prawo o ustroju sądów powszechnych, art. 12a ustawy o Naczelnym Sądzie Administracyjnym, art. 12 ustawy o zmianie ustawy — Prawo o adwokaturze, ustawy o radcach prawnych oraz niektórych innych ustaw oraz w części: art. 4b ust. 1 pkt 2 i ust. 2 ustawy — Prawo o adwokaturze, art. 122¹ § 4 ustawy — Prawo o ustroju sądów powszechnych i art. 70 § 1 ustawy — Prawo o ustroju sądów wojskowych (Dz. U. Nr 75, poz. 853) zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 27 stycznia 1999 r., sygn. K. 1/98.

⁸ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 5 lit. a) ustawy, o której mowa w przypisie 1.

2. Jednostkami organizacyjnymi samorządu posiadającymi osobowość prawną są okręgowe izby radców prawnych i Krajowa Izba Radców Prawnych.

3.⁹ Nadzór nad działalnością samorządu wykonuje Minister Sprawiedliwości w zakresie i formach określonych niniejszą ustawą.

Rozdział 2

Wykonywanie zawodu radcy prawnego

Art. 6.¹⁰ 1. Zawód radcy prawnego polega na świadczeniu pomocy prawnej, a w szczególności na udzielaniu porad prawnych, sporządzaniu opinii prawnych, opracowywaniu projektów aktów prawnych oraz występowaniu przed sądami i urzędami.

2. Postanowienie ust. 1 nie stanowi przeszkody do udzielania opinii prawnych przez nauczycieli akademickich posiadających wyższe wykształcenie prawnicze, a także przez posiadających takie wykształcenie pracowników organów państwowych i samorządowych w ramach wykonywania przez nich obowiązków pracowniczych.

Art. 7.¹¹ Pomocą prawną jest w szczególności udzielanie porad i konsultacji prawnych, opinii prawnych, zastępstwo prawne i procesowe.

Art. 8.¹² 1.¹³ Radca prawny wykonuje zawód w ramach stosunku pracy, na podstawie umowy cywilnoprawnej, w kancelarii radcy prawnego oraz w spółce cywilnej, jawnej lub partnerskiej z wyłącznym udziałem radców prawnych lub radców prawnych i adwokatów, albo w spółce komandytowej, w której komplementariuszami są wyłącznie radcowie prawni lub radcowie prawni i adwokaci, przy czym wyłącznym przedmiotem działalności takich spółek jest świadczenie pomocy prawnej.

2. Radca prawny może świadczyć pomoc prawną osobom fizycznym tylko w ramach wykonywania zawodu w kancelarii radcy prawnego lub w spółkach, o których mowa w ust. 1, bez jednoczesnego pozostawania w stosunku pracy.

3. Radca prawny jest zobowiązany zawiadomić radę właściwej okręgowej izby radców prawnych o podjęciu wykonywania zawodu i formach jego wykonywania, o adresie i nazwie kancelarii lub spółki, a także o każdej zmianie tych informacji.

4. Zakres pomocy prawnej, terminy i warunki jej wykonywania oraz wynagrodzenie określa umowa.

⁹ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 5 lit. b) ustawy, o której mowa w przypisie 1.

¹⁰ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 6 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

¹¹ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 7 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

¹² W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 8 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

¹³ Zmieniony przez art. 599 ustawy z dnia 15 września 2000 r. — Kodeks spółek handlowych (Dz. U. Nr 94, poz. 1037), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2001 r.

5. Ilekroć w ustawie jest mowa o „stosunku pracy”, „zatrudnieniu”, „wynagrodzeniu”, rozumie się przez to również odpowiednio „stosunek służbowy”, „pełnienie służby” i „uposażenie”.

Art. 9.¹⁴ 1. Radca prawny wykonujący zawód w ramach stosunku pracy zajmuje samodzielne stanowisko podległe bezpośrednio kierownikowi jednostki organizacyjnej.

2. Jeżeli jednostka organizacyjna zatrudnia dwóch lub więcej radców prawnych, jednemu z nich powierza się koordynację pomocy prawnej w tej jednostce.

3. W organie państwowym lub samorządowym radca prawny wykonuje pomoc prawną w komórce lub w jednostce organizacyjnej, w biurze, w wydziale lub na wyodrębnionym stanowisku do spraw prawnych podległym bezpośrednio kierownikowi tego organu. W organie państwowym radca prawny może być zatrudniony także w innej wyodrębnionej komórce lub jednostce organizacyjnej i podlegać jej kierownikowi.

4. Radcy prawnemu nie można polecać wykonania czynności wykraczającej poza zakres pomocy prawnej.

Art. 10. Jednostka organizacyjna zapewnia udział radcy prawnego w postępowaniu:

- 1)¹⁵ przed Sądem Najwyższym, Naczelnym Sądem Administracyjnym oraz przed naczelnym lub centralnym organem administracji państwowej,
- 2)¹⁶ przed sądem wojewódzkim¹⁷, przed sądem apelacyjnym oraz przed organem drugiej instancji w postępowaniu administracyjnym,
- 3) w którym bierze udział kontrahent zagraniczny.

Art. 11. 1. Radca prawny przy wykonywaniu czynności zawodowych korzysta z wolności słowa i pisma w granicach określonych przepisami prawa i rzecząw potrzebą.

2.¹⁸ Nadużycie wolności, o której mowa w ust. 1, stanowiące ściganą z oskarżenia prywatnego zniewagę lub zniesławienie strony lub jej pełnomocnika, świadka, biegłego albo tłumacza podlega wyłącznie odpowiedzialności dyscyplinarnej.

Art. 12.¹⁹ 1. Radca prawny podczas i w związku z wykonywaniem czynności zawodowych korzysta

z ochrony prawnej przysługującej sędziemu i prokuratorowi.

2.²⁰ Minister Sprawiedliwości, w drodze rozporządzenia, określi strój urzędowy radców prawnych biorących udział w rozprawach sądowych, uwzględniając uroczysty charakter stroju, odpowiedni do powagi sądu i utrwalonej tradycji.

Art. 13. 1. Radca prawny nie jest związany poleceniem co do treści opinii prawnej.

2. (skreślony).²¹

Art. 14. Radca prawny prowadzi samodzielnie sprawę przed organami orzekającymi, dbając o należyte wykorzystanie przewidzianych przez prawo środków dla ochrony uzasadnionych interesów jednostki organizacyjnej.

Art. 15. Radca prawny obowiązany jest wyłączyć się od wykonania czynności zawodowych we własnej sprawie lub jeżeli przeciwnikiem jednostki organizacyjnej udzielającej mu pełnomocnictwa jest inna zatrudniająca go jednostka organizacyjna albo jeżeli sprawa dotyczy osoby, z którą pozostaje on w takim stosunku, że może to oddziaływać na wynik sprawy.

Art. 16. 1. Oceny pracy zawodowej radcy prawnego dokonuje kierownik jednostki organizacyjnej, po zasięgnięciu opinii radcy prawnego wskazanego przez radę okręgowej izby radców prawnych.

2. (skreślony).²²

Art. 17.²³ Radca prawny wykonujący zawód w ramach stosunku pracy może być zatrudniony jednocześnie w więcej niż jednej jednostce organizacyjnej i w wymiarze przekraczającym jeden etat.

Art. 18. 1.²⁴ Do czasu pracy radcy prawnego zalicza się także czas niezbędny do załatwiania spraw poza lokalem jednostki organizacyjnej, w szczególności w sądach i w innych organach, oraz czas przygotowania się do tych czynności.

2. Czas pracy radcy prawnego w lokalu jednostki organizacyjnej nie może być krótszy niż dwie piąte czasu pracy ustalonego w zawartej z radcą prawnym umowie.

3. (skreślony).²⁵

Art. 19. 1.²⁶ Rozwiązanie stosunku pracy za wypowiedzeniem z radcą prawnym przez jednostkę organiza-

¹⁴ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 9 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

¹⁵ Zmieniony przez art. 7 pkt 2 ustawy z dnia 24 maja 1989 r. o rozpoznawaniu przez sądy spraw gospodarczych (Dz. U. Nr 33, poz. 175), która weszła w życie z dniem 1 października 1989 r.

¹⁶ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 10 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

¹⁷ Obecnie: sądem okręgowym, stosownie do art. 4 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o zmianie ustawy — Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 160, poz. 1064), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 1999 r.

¹⁸ Zmieniony przez art. 2 pkt 11 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

¹⁹ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 12 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

²⁰ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 16 marca 2000 r. o zmianie ustawy o radcach prawnych (Dz. U. Nr 48, poz. 545), która weszła w życie z dniem 29 czerwca 2000 r.

²¹ Przez art. 2 pkt 13 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

²² Przez art. 2 pkt 14 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

²³ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 15 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

²⁴ Zmieniony przez art. 7 pkt 3 ustawy, o której mowa w przypisie 15.

²⁵ Przez art. 2 pkt 16 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

²⁶ Zmieniony przez art. 2 pkt 17 lit. a) ustawy, o której mowa w przypisie 1.

cyjną z powodu nienależytego wykonywania obowiązków radcy prawnego wynikających z przepisów niniejszej ustawy może nastąpić po uprzednim zasięgnięciu opinii rady okręgowej izby radców prawnych. Opinia ta powinna być przesłana jednostce organizacyjnej w terminie 14 dni od dnia otrzymania od tej jednostki zawiadomienia o zamiarze rozwiązania stosunku pracy.

2. (skreślony).²⁷

Art. 20. (skreślony).²⁸

Art. 21.²⁹ Radca prawny może udzielić dalszego pełnomocnictwa (substytucji) innemu radcy prawnemu, adwokatowi, a także aplikantowi radcowskiemu.

Art. 22.³⁰ 1. Radca prawny może odmówić udzielenia pomocy prawnej tylko z ważnych powodów.

2. Radca prawny, wypowiadając pełnomocnictwo, umowę zlecenia lub umowę o pracę, obowiązany jest wykonać wszystkie niezbędne czynności, aby okoliczność ta nie miała negatywnego wpływu na dalszy tok prowadzonych przez niego spraw.

Art. 22^{1,31} Rada okręgowej izby radców prawnych jest uprawniona do kontroli i oceny wykonywania zawodu przez radcę prawnego. Kontrolę przeprowadzają i oceny dokonują wizytatorzy powołani przez radę spośród radców prawnych.

Art. 22^{2,31} Rada okręgowej izby radców prawnych na podstawie orzeczenia lekarskiego i po przeprowadzeniu szczegółowego postępowania wyjaśniającego może — na wniosek Prezesa Krajowej Rady Radców Prawnych lub dziekana rady okręgowej izby radców prawnych — podjąć uchwałę o trwałej niezdolności radcy prawnego do wykonywania zawodu. W razie wszczęcia takiego postępowania rada może zawiesić radcę prawnego w wykonywaniu czynności na czas trwania postępowania.

Art. 22^{3,31} 1. Koszty pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu ponosi Skarb Państwa.

2. Minister Sprawiedliwości po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Radców Prawnych określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady ponoszenia kosztów, o których mowa w ust. 1.

Art. 22^{4,31} 1. Radca prawny wykonujący zawód na podstawie stosunku pracy ma prawo do wynagrodzenia i innych świadczeń określonych w układzie zbiorowym pracy lub w przepisach o wynagradzaniu pracowników, obowiązujących w jednostce organizacyjnej zatrudniającej radcę prawnego. Wynagrodzenie to nie może być niższe od wynagrodzenia przewidzianego dla stanowiska

pracy głównego specjalisty lub innego równorzędnego stanowiska pracy. Jeżeli prawo do dodatków uzależnione jest od wymogu kierowania zespołem pracowników, wymogu tego nie stosuje się do radcy prawnego.

2. Radca prawny jest uprawniony do dodatkowego wynagrodzenia w wysokości nie niższej niż 65% kosztów zastępstwa sądowego zasądzonych na rzecz strony przez niego zastępowanej lub jej przyznanych w ugodzie, postępowaniu polubownym, arbitrażu zagranicznym lub w postępowaniu egzekucyjnym, jeżeli koszty te zostały ściągnięte od strony przeciwnej. W państwowych jednostkach sfery budżetowej wysokość i termin wypłaty wynagrodzenia określa umowa cywilnoprawna.

Art. 22^{5,31} 1. Opłaty za czynności radców prawnych wykonujących zawód w kancelariach radców prawnych lub w spółkach, o których mowa w art. 8 ust. 1, oraz zatrudnionych na podstawie umowy cywilnoprawnej ustala umowa z klientem.

2.³² Minister Sprawiedliwości po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Radców Prawnych oraz Naczelnej Rady Adwokackiej ustala, w drodze rozporządzenia, opłaty za czynności radców prawnych przed organami wymiaru sprawiedliwości, stanowiące podstawę do zasądzenia przez sądy kosztów zastępstwa prawnego.

3.³² Minister Sprawiedliwości po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Radców Prawnych oraz Naczelnej Rady Adwokackiej określi, w drodze rozporządzenia, stawki minimalne za czynności radców prawnych, o których mowa w ust. 1.

Art. 22^{6,31} Składki na ubezpieczenie społeczne radcy prawnego opłacają jednostki organizacyjne zatrudniające radcę prawnego, spółki, o których mowa w art. 8 ust. 1, lub osobiście radcowie prawni wykonujący zawód w kancelarii radcy prawnego lub w spółkach określonych w art. 8 ust. 1.

Art. 22^{7,33} 1. Radca prawny podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu od odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone przy wykonywaniu czynności, o których mowa w art. 4 ust. 1 i art. 6 ust. 1.

2. Przepis ust. 1 nie narusza przepisów art. 120 Kodeksu pracy.

3. Obowiązek ubezpieczenia, o którym mowa w ust. 1, nie dotyczy radców prawnych niewykonyjących zawodu.

Art. 22^{8,33} Minister właściwy do spraw finansów publicznych, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Radców Prawnych i Polskiej Izby Ubezpieczonych, określi, w drodze rozporządzenia, ogólne warunki ubezpieczenia, o którym mowa w art. 22⁷:

²⁷ Przez art. 2 pkt 17 lit. b) ustawy, o której mowa w przypisie 1.

²⁸ Przez art. 2 pkt 18 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

²⁹ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 19 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

³⁰ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 20 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

³¹ Dodany przez art. 2 pkt 21 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

³² W brzmieniu tym obowiązuje do dnia 30 maja 2003 r. Z dniem 31 maja 2003 r. traci moc na podstawie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 29 maja 2002 r. sygn. akt P. 1/01 (Dz. U. Nr 78, poz. 717).

³³ Dodany przez art. 1 pkt 2 ustawy, o której mowa w przypisie 20, który wszedł w życie z dniem 15 września 2000 r.

- 1) datę powstania obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia,
- 2) podstawowy zakres odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń,
- 3) minimalną sumę gwarancyjną ubezpieczenia określoną kwotowo,
- 4) zakres praw i obowiązków ubezpieczonego i zakładu ubezpieczeń, wynikających z umowy ubezpieczenia.

Rozdział 3

Uprawnienia do wykonywania zawodu radcy prawnego

Art. 23.³⁴ Prawo wykonywania zawodu radcy prawnego powstaje z chwilą dokonania wpisu na listę radców prawnych i złożenia ślubowania.

Art. 24. 1. Na listę radców prawnych może być wpisany ten, kto:

- 1)³⁵ ukończył wyższe studia prawnicze w Polsce i uzyskał tytuł magistra lub zagraniczne uznane w Polsce,
- 2) (skreślony),³⁶
- 3) korzysta w pełni z praw publicznych,
- 4) ma pełną zdolność do czynności prawnych,
- 5)³⁷ jest nieskazitelnego charakteru i swym dotychczasowym zachowaniem daje rękojmię prawidłowego wykonywania zawodu radcy prawnego,
- 6) odbył aplikację radcowską i złożył egzamin radcowski.

2.³⁸ Wpisu na listę radców prawnych dokonuje rada okręgowej izby radców prawnych na wniosek zainteresowanego. Listę prowadzi rada okręgowej izby radców prawnych właściwa dla miejsca jego zamieszkania. Podstawą wpisu jest uchwała rady okręgowej izby radców prawnych.

3. (skreślony).³⁹

4. (skreślony).³⁹

³⁴ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 22 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

³⁵ W brzmieniu ustalonym przez art. 182 pkt 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. — Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070), która weszła w życie z dniem 1 października 2001 r.

³⁶ Przez art. 2 pkt 23 lit. a) tiret drugie ustawy, o której mowa w przypisie 1.

³⁷ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 23 lit. a) tiret trzecie ustawy, o której mowa w przypisie 1.

³⁸ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 23 lit. b) ustawy, o której mowa w przypisie 1.

³⁹ Przez art. 2 pkt 23 lit. c) ustawy, o której mowa w przypisie 1.

5. (skreślony).⁴⁰

Art. 25. 1. Wymogu odbycia aplikacji radcowskiej i złożenia egzaminu radcowskiego nie stosuje się do:

- 1) profesorów i doktorów habilitowanych nauk prawnych,
- 2) (skreślony),⁴¹
- 3)⁴² osób, które co najmniej przez trzy lata zajmowały stanowisko sędziego, prokuratora albo wykonywały zawód notariusza lub adwokata, którzy stanowiska te, tytuły i uprawnienia uzyskali na zasadach określonych w przepisach prawa.

2.⁴³ Rada okręgowej izby radców prawnych, aplikantom radcowskim wpisanym na listę po odbyciu zakończonej egzaminem z pozytywnym wynikiem aplikacji sądowej, prokuratorskiej, notarialnej lub adwokackiej, może skrócić okres aplikacji radcowskiej do lat dwóch, jak również zwolnić od odbycia aplikacji.

3.⁴⁴ Od wymogu odbycia aplikacji radcowskiej Krajowa Rada Radców Prawnych może zwolnić, na zasadzie wzajemności, obywatela państwa Unii Europejskiej, jeżeli ukończył on zagraniczne wyższe studia prawnicze uznane w Polsce za równorzędne oraz włada językiem polskim w mowie i piśmie, spełnia przesłanki wymienione w art. 24 ust. 1 pkt 3—5, jest wpisany na listę adwokatów w państwie Unii Europejskiej i wykonywał zawód adwokata lub radcy prawnego. Obywatel państwa Unii Europejskiej zdaje egzamin w okręgowej izbie radców prawnych wyznaczonej przez Krajową Radę Radców Prawnych.

Art. 26.⁴⁵ Osoby, które wykonują zawód sędziego, prokuratora, notariusza, komornika, asesora sądowego, prokuratorskiego i notarialnego bądź odbywają aplikację sądową, prokuratorską lub notarialną, nie mogą jednocześnie zostać wpisane na listę radców prawnych ani wykonywać zawodu radcy prawnego.

Art. 27. 1.⁴⁶ Rota ślubowania składanego przez radcę prawnego ma następujące brzmienie: „Ślubuję uroczyście w wykonywaniu zawodu radcy prawnego przyczyniać się do ochrony i umacniania porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej, obowiązki zawodowe wypełniać sumiennie i zgodnie z przepisami prawa, za-

⁴⁰ Dodany przez art. 7 pkt 5 lit. b) ustawy, o której mowa w przypisie 15, a następnie skreślony przez art. 2 pkt 23 lit. c) ustawy, o której mowa w przypisie 1.

⁴¹ Przez art. 2 pkt 24 lit. a) tiret pierwsze ustawy, o której mowa w przypisie 1.

⁴² W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 24 lit. a) tiret drugie ustawy, o której mowa w przypisie 1.

⁴³ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 24 lit. b) ustawy, o której mowa w przypisie 1.

⁴⁴ Dodany przez art. 2 pkt 24 lit. c) ustawy, o której mowa w przypisie 1, zmieniony przez art. 182 pkt 2 ustawy, o której mowa w przypisie 35.

⁴⁵ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 25 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

⁴⁶ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 26 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

chować tajemnicę zawodową, postępować godnie i uczciwie, kierując się zasadami etyki radcy prawnego i sprawiedliwości.”

2.⁴⁷ Ślubowanie odbiera dziekan rady okręgowej izby radców prawnych prowadzącej listę radców prawnych, na którą wpisany został radca prawny.

Art. 28. 1. Zawieszenie prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego następuje w wypadku:

- 1)⁴⁸ wykonywania zawodu adwokata,
- 2)⁴⁹ podjęcia pracy w organach wymiaru sprawiedliwości, w organach ścigania lub kancelarii notarialnej.

2. Zawieszenie prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego następuje także z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia dyscyplinarnego o zastosowaniu tej kary.

3.⁵⁰ Zawieszenia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego nie stosuje się wobec zatrudnionych na stanowiskach radców prawnych w organach, o których mowa w ust. 1 pkt 2.

Art. 29. Skreślenie z listy radców prawnych następuje w wypadku:

- 1) wniosku radcy prawnego,
- 2) (skreślony),⁵¹
- 3) choćby częściowego ograniczenia zdolności do czynności prawnych,
- 4) utraty z mocy wyroku sądowego praw publicznych,
- 4a)⁵² nieuiszczenia składek członkowskich za okres dłuższy niż jeden rok,
- 5) śmierci radcy prawnego,
- 6) orzeczenia dyscyplinarnego lub wyroku sądowego o pozbawieniu prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego.

Art. 30. 1.⁵³ W wypadku gdy przeciwko radcy prawnemu toczy się postępowanie dyscyplinarne albo sądowe o przestępstwo zagrożone dodatkową karą pozbawienia praw publicznych lub prawa do wykonywania zawodu, do czasu zakończenia takiego postępowania

⁴⁷ Zmieniony przez art. 7 pkt 8 ustawy, o której mowa w przypisie 15.

⁴⁸ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 27 lit. a) tiret pierwsze ustawy, o której mowa w przypisie 1.

⁴⁹ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 27 lit. a) tiret drugie ustawy, o której mowa w przypisie 1.

⁵⁰ Zmieniony przez art. 2 pkt 27 lit. b) ustawy, o której mowa w przypisie 1.

⁵¹ Przez art. 2 pkt 28 lit. a) ustawy, o której mowa w przypisie 1.

⁵² Dodany przez art. 2 pkt 28 lit. b) ustawy, o której mowa w przypisie 1.

⁵³ Zmieniony przez art. 2 pkt 29 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

nia można odmówić skreślenia z listy radców prawnych pomimo wniosku radcy prawnego, o którym mowa w art. 29 pkt 1.

2. W wypadku skreślenia z listy w wyniku zarzutów dotyczących wykonywania pracy zawodowej ponowny wpis na listę radców prawnych może być uzależniony od złożenia egzaminu uzupełniającego.

Art. 31.⁵⁴ 1. Uchwała rady okręgowej izby radców prawnych w sprawie wpisu na listę radców prawnych powinna być podjęta w ciągu trzech miesięcy od dnia złożenia wniosku.

2. Od uchwały, o której mowa w ust. 1, służy odwołanie do Krajowej Rady Radców Prawnych w terminie 30 dni od daty doręczenia uchwały.

3. Od ostatecznej decyzji odmawiającej wpisu na listę radców prawnych oraz w wypadku niepodjęcia uchwały przez radę okręgowej izby radców prawnych w ciągu trzech miesięcy od złożenia wniosku o wpis lub niepodjęcia uchwały przez Krajową Radę Radców Prawnych w ciągu trzech miesięcy od doręczenia odwołania zainteresowanemu służy skarga do Naczelnego Sądu Administracyjnego.

Art. 31.⁵⁵ 1.⁵⁶ Rada okręgowej izby radców prawnych zawiadamia, w terminie 30 dni, Ministra Sprawiedliwości o każdej uchwale o wpisie na listę radców prawnych lub aplikantów radcowskich, jak i o odmowie wpisu.

2. Wpis na listę radców prawnych uważa się za dokonany, jeżeli Minister Sprawiedliwości nie sprzeciwi się wpisowi w terminie 30 dni od daty otrzymania uchwały wraz z aktami osobowymi wpisanego. Sprzeciw wymaga uzasadnienia.

3.⁵⁷ Sprzeciw Ministra Sprawiedliwości może być zaskarżony przez zainteresowanego do Naczelnego Sądu Administracyjnego w terminie 30 dni od dnia doręczenia sprzeciwu.

Rozdział 4

Aplikacja radcowska

Art. 32. 1. Celem aplikacji radcowskiej jest przygotowanie aplikanta do należytego i samodzielnego wykonywania zawodu radcy prawnego.

2.⁵⁸ Aplikacja radcowska trwa trzy lata i sześć miesięcy.

⁵⁴ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 30 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

⁵⁵ Dodany przez art. 7 pkt 11 ustawy, o której mowa w przypisie 15.

⁵⁶ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 31 lit. a) ustawy, o której mowa w przypisie 1.

⁵⁷ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 31 lit. b) ustawy, o której mowa w przypisie 1.

⁵⁸ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 32 lit. a) ustawy, o której mowa w przypisie 1.

3.⁵⁹ Aplikację radcowską odbywa się w kancelarii radcy prawnego, w spółce radców prawnych lub radców prawnych i adwokatów lub w jednostkach organizacyjnych, a co najmniej przez okres roczny — w sądzie, w kancelarii notarialnej i prokuraturze, na podstawie porozumienia rady okręgowej izby radców prawnych z radcą prawnym w kancelarii lub w spółce, lub z kierownikiem właściwej jednostki organizacyjnej, prezesem sądu *wojewódzkiego*¹⁷, izby notarialnej lub prokuratorem *wojewódzkim*⁶⁰.

Art. 33.⁶¹ 1. Na listę aplikantów radcowskich może być wpisana osoba, która spełnia warunki określone w art. 24 ust. 1 pkt 1, 3—5 i zapewni pokrycie kosztów aplikacji radcowskiej.

2. Wpis na listę aplikantów radcowskich następuje po przeprowadzeniu konkursu przez radę okręgowej izby radców prawnych.

3. Konkurs przeprowadza się raz w roku przed okresem szkoleniowym w ciągu dwóch miesięcy od określonego przez radę okręgowej izby radców prawnych terminu przyjmowania wniosków o wpis na listę aplikantów radcowskich. Okres przyjmowania wniosków nie może być krótszy niż miesiąc.

4. Przepisy art. 3 ust. 3—5, art. 11, art. 12 ust. 1, art. 23, art. 24 ust. 1 pkt 1, 3—5, art. 27, art. 31 i art. 31¹ stosuje się odpowiednio.

Art. 34. Pracownikowi wpisanemu na listę aplikantów radcowskich przysługuje, z zachowaniem prawa do wynagrodzenia, zwolnienie od pracy w celu uczestniczenia w obowiązkowych zajęciach szkoleniowych odbywanych poza siedzibą jednostki organizacyjnej.

Art. 35. Do obowiązków aplikanta radcowskiego należy:

- 1) uczestniczenie w przewidzianych programem zajęciach teoretycznych i praktycznych,
- 2) samodzielne pogłębianie wiedzy prawniczej i praktycznych umiejętności zawodowych,
- 3) przestrzeganie dyscypliny szkolenia i pracy,
- 4) przystąpienie do egzaminu radcowskiego w wyznaczonym terminie.

Art. 35^{1,62} Po upływie sześciu miesięcy od rozpoczęcia aplikacji radcowskiej aplikant radcowski może zastępować radcę prawnego przed sądem rejonowym i organami administracji pierwszej instancji. Po dwóch

latach aplikacji radcowskiej aplikant radcowski może zastępować radcę prawnego przed innymi sądami, z wyjątkiem Sądu Najwyższego i Naczelnego Sądu Administracyjnego.

Art. 36. Aplikantowi radcowskiemu przysługuje prawo do płatnego urlopu, w wymiarze trzydziestu dni kalendarzowych, na przygotowanie się do egzaminu radcowskiego.

Art. 36^{1,63} 1. Aplikacja radcowska kończy się egzaminem radcowskim, który może być powtórzony, w razie niepomyślnego wyniku, jeden raz, w terminie ustalonym przez radę okręgowej izby radców prawnych.

2. W komisji egzaminacyjnej przeprowadzającej egzamin radcowski uczestniczy przedstawiciel Ministra Sprawiedliwości.

Art. 37.⁶⁴ 1. Aplikanta radcowskiego skreśla się z listy aplikantów radcowskich:

- 1) w wypadkach, o których mowa w art. 29 pkt 1, 3—6, stosowanych odpowiednio,
- 2) w razie nieprzystąpienia bez usprawiedliwionej przyczyny do egzaminu radcowskiego w terminie ustalonym przez radę okręgowej izby radców prawnych.

2. Rada okręgowej izby radców prawnych może skreślić aplikanta radcowskiego z listy aplikantów radcowskich, jeżeli stwierdzi jego nieprzydatność do wykonywania zawodu radcy prawnego.

3. Od uchwały o skreśleniu aplikanta z listy aplikantów w trybie ust. 2 służy odwołanie do Krajowej Rady Radców Prawnych.

Art. 38.⁶⁵ 1.⁶⁶ Aplikację radcowską organizują i prowadzą okręgowe izby radców prawnych.

2.⁶⁷ Organy samorządu radców prawnych współdziałają w sprawach związanych z organizowaniem i prowadzeniem aplikacji radcowskiej z organami administracji państwowej, sądami, kancelariami notarialnymi, prokuraturą oraz jednostkami organizacyjnymi.

3.⁶⁸ Szkolenie aplikantów radcowskich może być organizowane wspólnie z aplikantami adwokackimi.

4.⁶⁸ Aplikant radcowski odbywa aplikację radcowską pod kierunkiem patrona wyznaczonego przez radę okręgowej izby radców prawnych.

⁵⁹ Dodany przez art. 7 pkt 12 lit. b) ustawy, o której mowa w przypisie 15, oraz w brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 32 lit. b) ustawy, o której mowa w przypisie 1.

⁶⁰ Obecnie: prokuratorem okręgowym, stosownie do art. 3 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o zmianie ustawy o prokuraturze (Dz. U. Nr 162, poz. 1123), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 1999 r.

⁶¹ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 33 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

⁶² Dodany przez art. 2 pkt 34 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

⁶³ Dodany przez art. 7 pkt 14 ustawy, o której mowa w przypisie 15.

⁶⁴ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 35 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

⁶⁵ W brzmieniu ustalonym przez art. 7 pkt 16 ustawy, o której mowa w przypisie 15.

⁶⁶ Zmieniony przez art. 2 pkt 36 lit. a) ustawy, o której mowa w przypisie 1.

⁶⁷ Zmieniony przez art. 2 pkt 36 lit. b) ustawy, o której mowa w przypisie 1.

⁶⁸ Dodany przez art. 2 pkt 36 lit. c) ustawy, o której mowa w przypisie 1.

5.⁶⁸ Zadaniem patrona jest przygotowanie aplikanta radcowskiego do wykonywania zawodu radcy prawnego w rozumieniu niniejszej ustawy.

Art. 39. (skreślony).⁶⁹

Rozdział 5

Samorząd radców prawnych

Art. 40. 1. Samorząd jest niezależny w wykonywaniu swych zadań i podlega tylko przepisom prawa.

2. Przynależność radców prawnych i aplikantów radcowskich do samorządu jest obowiązkowa.

Art. 41. Do zadań samorządu należy w szczególności:

- 1) udział w zapewnianiu warunków do wykonywania ustawowych zadań radców prawnych,
- 2) reprezentowanie radców prawnych i aplikantów radcowskich oraz ochrona ich interesów zawodowych,
- 3)⁷⁰ współdziałanie w kształtowaniu i stosowaniu prawa,
- 4)⁷¹ przygotowywanie aplikantów radcowskich do należytego wykonywania zawodu radcy prawnego oraz doskonalenie zawodowe radców prawnych,
- 5)⁷² nadzór nad należyтым wykonywaniem zawodu przez radców prawnych i aplikantów radcowskich,
- 6)⁷³ prowadzenie badań w zakresie funkcjonowania pomocy prawnej.

Art. 42. 1. Organami samorządu są: Krajowy Zjazd Radców Prawnych, Krajowa Rada Radców Prawnych, Wyższa Komisja Rewizyjna, Wyższy Sąd Dyscyplinarny, zgromadzenie okręgowej izby radców prawnych, rada okręgowej izby radców prawnych, okręgowa komisja rewizyjna i okręgowy sąd dyscyplinarny.

2. Członkami organów samorządu mogą być tylko radcowie prawni.

Art. 43.⁷⁴ 1. Kadencja organów samorządu trwa cztery lata, jednakże organy są obowiązane działać do czasu ukonstytuowania się nowo wybranych organów.

2. Członkowie organów mogą być odwołani przez organ, który ich wybrał.

⁶⁹ Przez art. 7 pkt 17 ustawy, o której mowa w przypisie 15.

⁷⁰ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 37 lit. a) ustawy, o której mowa w przypisie 1.

⁷¹ W brzmieniu ustalonym przez art. 7 pkt 18 ustawy, o której mowa w przypisie 15.

⁷² Zmieniony przez art. 2 pkt 37 lit. b) ustawy, o której mowa w przypisie 1.

⁷³ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 37 lit. c) ustawy, o której mowa w przypisie 1.

⁷⁴ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 38 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

Art. 44. Wybory do organów samorządu odbywają się w głosowaniu tajnym przy nieograniczonej liczbie kandydatów.

Art. 45. Organy samorządu podejmują uchwały w obecności co najmniej połowy członków danego organu.

Art. 46.⁷⁵ Krajowa Rada Radców Prawnych przedstawia corocznie informację o funkcjonowaniu samorządu Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 47.⁷⁶ Minister Sprawiedliwości może zaskarżyć do Sądu Najwyższego sprzeczną z prawem uchwałę organów samorządu w terminie sześciu miesięcy od dnia doręczenia mu tej uchwały. Sąd utrzymuje zaskarżoną uchwałę w mocy bądź uchyla ją i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania właściwemu organowi samorządu, ustalając wytyczne co do sposobu jej załatwienia.

Art. 48.⁷⁷ Minister Sprawiedliwości może zwrócić się do Krajowego Zjazdu Radców Prawnych lub Krajowej Rady Radców Prawnych o podjęcie uchwały w określonej sprawie należącej do właściwości samorządu. Uchwała Krajowej Rady Radców Prawnych powinna być podjęta w terminie dwóch miesięcy, a uchwała Krajowego Zjazdu Radców Prawnych na najbliższym Zjeździe.

Art. 49. 1. Radcowie prawni i aplikanci radcowscy zamieszkali na terenie danego okręgu tworzą okręgową izbę radców prawnych.

2. (skreślony).⁷⁸

3.⁷⁹ Uchwałę o utworzeniu i terenie działania okręgowej izby radców prawnych podejmuje Krajowa Rada Radców Prawnych, biorąc pod uwagę zasadniczy podział terytorialny państwa.

Art. 50. 1.⁸⁰ W zgromadzeniu okręgowej izby radców prawnych uczestniczą wszyscy radcowie prawni należący do danej izby oraz, bez prawa głosu, aplikanci radcowscy tej izby.

2. Jeżeli liczba członków okręgowej izby radców prawnych przekracza 300 osób, zgromadzenie okręgowej izby radców prawnych stanowią delegaci wybrani na zebraniach zwołanych dla poszczególnych rejonów, objętych działalnością danej izby.

⁷⁵ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 39 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

⁷⁶ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 40 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

⁷⁷ Zmieniony przez art. 2 pkt 41 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

⁷⁸ Przez art. 42 pkt 1 lit. a) ustawy z dnia 24 lipca 1998 r. o zmianie niektórych ustaw określających kompetencje organów administracji publicznej — w związku z reformą ustrojową państwa (Dz. U. Nr 106, poz. 668), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 1999 r.

⁷⁹ W brzmieniu ustalonym przez art. 42 pkt 1 lit. b) ustawy, o której mowa w przypisie 78.

⁸⁰ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 42 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

3. Zgromadzenie okręgowej izby radców prawnych zwołuje rada okręgowej izby raz do roku.

4. Do uprawnień zgromadzenia okręgowej izby radców prawnych należy:

- 1) ustalanie liczby członków rady okręgowej izby radców prawnych,
- 2) wybór dziekana rady okręgowej izby radców prawnych oraz pozostałych członków rady,
- 3) ustalanie liczby członków okręgowej komisji rewizyjnej i okręgowego sądu dyscyplinarnego oraz ich wybór,
- 4)⁸¹ ustalenie liczby zastępców rzecznika dyscyplinarnego oraz wybór rzecznika dyscyplinarnego i jego zastępców,
- 5) uchwalanie budżetu okręgowej izby radców prawnych i zatwierdzanie sprawozdań rady okręgowej izby radców prawnych z jego wykonania oraz rocznych lub okresowych planów pracy rady okręgowej izby,
- 6) dokonywanie podziału terenu działania okręgowej izby radców prawnych na rejony, o których mowa w ust. 2, i ustalenie liczby delegatów na zgromadzenie okręgowej izby radców prawnych z poszczególnych rejonów,
- 7) odwoływanie organów okręgowej izby radców prawnych lub poszczególnych członków tych organów,
- 8) ocena działalności organów okręgowej izby radców prawnych,
- 9) wybór delegatów na Krajowy Zjazd Radców Prawnych,
- 10) wybór członka Krajowej Rady Radców Prawnych, o którym mowa w art. 59 ust. 1.

Art. 51. 1. Nadzwyczajne zgromadzenie okręgowej izby radców prawnych zwołuje rada okręgowej izby radców prawnych:

- 1) z własnej inicjatywy,
- 2) na wniosek Krajowej Rady Radców Prawnych,
- 3) na wniosek swego prezydium lub okręgowej komisji rewizyjnej,
- 4) na wniosek jednej trzeciej członków okręgowej izby radców prawnych.

2. Nadzwyczajne zgromadzenie okręgowej izby powinno być zwołane w ciągu 3 tygodni od dnia wpływu wniosku w sprawie zwołania tego zgromadzenia.

Art. 52. 1. Działalnością okręgowej izby radców prawnych kieruje rada okręgowej izby radców prawnych.

2.⁸² Organem wykonawczym rady okręgowej izby radców prawnych jest jej prezydium, które stanowią dziekan oraz wybrani przez radę wicedziekani, sekretarz, skarbnik i członkowie.

3. Do zakresu działania rady okręgowej izby radców prawnych należy w szczególności:

- 1) reprezentowanie interesów zawodowych członków okręgowej izby radców prawnych,
- 2) doskonalenie zawodowe radców prawnych,
- 3)⁸³ nadzór nad należyтым wykonywaniem zawodu przez radców prawnych i aplikantów radcowskich,
- 4)⁸⁴ występowanie do organów rejestrowych lub ewidencyjnych z wnioskiem o wszczęcie postępowania o wykreślenie z rejestru lub ewidencji podmiotu prowadzącego działalność w zakresie pomocy prawnej niezgodnie z przepisami niniejszej ustawy.
- 5) (skreślony).⁸⁵

Art. 53.⁸⁶ Do zakresu działania okręgowej komisji rewizyjnej należy kontrola działalności finansowej rady okręgowej izby radców prawnych.

Art. 54. 1. Okręgowy sąd dyscyplinarny rozpatruje sprawy dyscyplinarne członków okręgowej izby radców prawnych wniesione przez rzecznika dyscyplinarnego oraz odwołania, o których mowa w art. 66 ust. 2.

2. Od orzeczenia okręgowego sądu dyscyplinarnego służy odwołanie do Wyższego Sądu Dyscyplinarnego.

Art. 55. Radcowie prawni i aplikanci radcowscy zamieszkałi na terenie kraju tworzą Krajową Izbę Radców Prawnych.

Art. 56. 1.⁸⁷ W Krajowym Zjeździe Radców Prawnych udział biorą delegaci wybrani przez zgromadzenia okręgowych izb radców prawnych oraz, z głosem doradczym, niebędący delegatami: członkowie ustępującej Krajowej Rady Radców Prawnych, Przewodniczący Wyższego Sądu Dyscyplinarnego, Główny Rzecznik Dyscyplinarny i Przewodniczący Wyższej Komisji Rewizyjnej.

2. Zasady przeprowadzania wyborów delegatów na Krajowy Zjazd Radców Prawnych oraz liczbę tych delegatów z poszczególnych okręgowych izb radców prawnych określa Krajowa Rada Radców Prawnych.

⁸² Zmieniony przez art. 7 pkt 20 ustawy, o której mowa w przypisie 15.

⁸³ Zmieniony przez art. 2 pkt 43 lit. a) ustawy, o której mowa w przypisie 1.

⁸⁴ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 43 lit. b) ustawy, o której mowa w przypisie 1.

⁸⁵ Przez art. 2 pkt 43 lit. c) ustawy, o której mowa w przypisie 1.

⁸⁶ Zmieniony przez art. 2 pkt 44 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

⁸⁷ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 45 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

⁸¹ W brzmieniu ustalonym przez art. 7 pkt 19 ustawy, o której mowa w przypisie 15.

3. Krajowy Zjazd Radców Prawnych zwołuje Krajowa Rada Radców Prawnych.

Art. 57. Do Krajowego Zjazdu Radców Prawnych należy:

- 1) wybór prezesa Krajowej Rady Radców Prawnych,
- 2) wybór Krajowej Rady Radców Prawnych, Wyższej Komisji Rewizyjnej, Wyższego Sądu Dyscyplinarnego oraz Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego i jego zastępców,
- 3) uchwalanie wytycznych działania samorządu i jego organów,
- 4) określanie zasad przeprowadzania wyborów do organów samorządu, liczby członków tych organów oraz trybu ich odwoływania, a także zasad podejmowania uchwał przez organy samorządu,
- 5) (skreślony),⁸⁸
- 6)⁸⁹ rozpatrywanie i zatwierdzanie sprawozdań Krajowej Rady Radców Prawnych, Wyższej Komisji Rewizyjnej, Wyższego Sądu Dyscyplinarnego i Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego,
- 7)⁹⁰ uchwalanie zasad etyki radców prawnych,
- 8) ustalanie podstawowych zasad gospodarki finansowej samorządu.

Art. 58. 1. Nadzwyczajny Krajowy Zjazd Radców Prawnych zwołuje Krajowa Rada Radców Prawnych:

- 1) z własnej inicjatywy,
- 2) na wniosek swego prezydium lub Wyższej Komisji Rewizyjnej,
- 3) na wniosek co najmniej jednej trzeciej rad okręgowych izb radców prawnych.

2.⁹¹ Nadzwyczajny Krajowy Zjazd powinien być zwołany w ciągu dwóch miesięcy od dnia wpływu wniosku o zwołanie Zjazdu.

Art. 59. 1. Krajową Radę Radców Prawnych stanowią prezes i członkowie wybrani przez Krajowy Zjazd Radców Prawnych oraz członkowie wybrani bezpośrednio przez zgromadzenia okręgowych izb, po jednym z każdej izby.

2.⁹² Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych stanowią prezes i wybrani przez Krajową Radę wiceprezesa, sekretarz, skarbnik i członkowie.

⁸⁸ Przez art. 2 pkt 46 lit. a) ustawy, o której mowa w przypisie 1.

⁸⁹ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 46 lit. b) ustawy, o której mowa w przypisie 1.

⁹⁰ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 46 lit. c) ustawy, o której mowa w przypisie 1.

⁹¹ Zmieniony przez art. 2 pkt 47 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

⁹² Zmieniony przez art. 7 pkt 21 ustawy, o której mowa w przypisie 15.

3. Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych jest organem wykonawczym tej Rady i zdaje jej sprawę ze swej działalności.

Art. 60. Do zakresu działania Krajowej Rady Radców Prawnych należy:

- 1)⁹³ reprezentowanie samorządu wobec sądów, organów państwowych i samorządowych, instytucji i organizacji,
- 2) udzielanie opinii o projektach aktów prawnych oraz przedstawianie wniosków dotyczących unormowań prawnych,
- 3) koordynowanie działalności okręgowych izb radców prawnych i sprawowanie nadzoru nad ich działalnością,
- 4) uchwalanie budżetu Krajowej Rady Radców Prawnych i zatwierdzanie sprawozdań z jego wykonania oraz rozpatrywanie wniosków Wyższej Komisji Rewizyjnej,
- 5)⁹⁴ wybór Prezesa Krajowej Rady Radców Prawnych oraz Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego, jeżeli jego mandat wygaśnie w okresie pomiędzy Krajowymi Zjazdami Radców Prawnych,
- 5a)⁹⁵ wybór przewodniczącego Krajowego Zespołu Wizytatorów, jego zastępcy i członków,
- 6) rozpatrywanie odwołań od uchwał rad okręgowych izb radców prawnych,
- 7)⁹⁶ koordynowanie doskonalenia zawodowego radców prawnych,
- 8)⁹⁷ uchwalanie regulaminów:
 - a) działalności samorządu i jego organów,
 - b) zakresu, trybu działania oraz zasad wynagradzania wizytatorów,
 - c) odbywania aplikacji radcowskiej i składania egzaminu radcowskiego oraz pokrywania kosztów aplikacji radcowskiej i ustalania ich wysokości,
 - d) prowadzenia list radców prawnych i aplikantów radcowskich,
- 8a)⁹⁸ uchylanie sprzecznych z prawem uchwał zgromadzenia okręgowej izby radców prawnych,
- 8b)⁹⁸ ustalanie zasad przeprowadzania konkursu na aplikantów radcowskich,

⁹³ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 48 lit. a) ustawy, o której mowa w przypisie 1.

⁹⁴ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 48 lit. b) ustawy, o której mowa w przypisie 1.

⁹⁵ Dodany przez art. 2 pkt 48 lit. c) ustawy, o której mowa w przypisie 1.

⁹⁶ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 48 lit. d) ustawy, o której mowa w przypisie 1.

⁹⁷ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 48 lit. e) ustawy, o której mowa w przypisie 1.

⁹⁸ Dodany przez art. 2 pkt 48 lit. f) ustawy, o której mowa w przypisie 1.

- 9)⁹⁹ tworzenie okręgowych izb radców prawnych, określanie ich liczby oraz terytorialnego zasięgu,
- 10) ustalanie zasad gospodarki finansowej samorządu,
- 11)¹⁰⁰ określanie wysokości składki członkowskiej i zasad jej podziału oraz wysokości opłat związanych z decyzją w sprawie wpisu na listę radców prawnych i aplikantów radcowskich oraz opłat manipulacyjnych.

Art. 61.¹⁰¹ Do zakresu działania Wyższej Komisji Rewizyjnej należy kontrola działalności finansowej Krajowej Rady Radców Prawnych.

Art. 62. 1. Wyższy Sąd Dyscyplinarny rozpatruje odwołania od orzeczeń okręgowych sądów dyscyplinarnych.

2. Wyższy Sąd Dyscyplinarny rozpatruje, jako sąd pierwszej instancji, sprawy dyscyplinarne członków Krajowej Rady Radców Prawnych i rad okręgowych izb radców prawnych. Odwołania od orzeczeń wydanych w tym trybie rozpatruje ten sam sąd w innym, rozszerzonym składzie.

Art. 62¹.¹⁰² Orzeczenie z uzasadnieniem, wydane przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny w drugiej instancji, doręcza się stronom, Ministrowi Sprawiedliwości oraz Krajowej Radzie Radców Prawnych.

Art. 62².¹⁰² 1. Od orzeczenia wydanego przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny w drugiej instancji przysługuje stronom, Ministrowi Sprawiedliwości, Rzecznikowi Praw Obywatelskich oraz Prezesowi Krajowej Rady Radców Prawnych kasacja do Sądu Najwyższego.

2. Orzeczenie, od którego służy kasacja podmiotom wymienionym w ust. 1, nie podlega wykonaniu do czasu wniesienia kasacji lub bezskutecznego upływu terminu do jej wniesienia.

Art. 62³.¹⁰² Kasacja może być wniesiona z powodu rażącego naruszenia prawa, jak również rażącej niewspółmierności kary dyscyplinarnej.

Art. 62⁴.¹⁰² Kasację wnosi się do Sądu Najwyższego, za pośrednictwem Wyższego Sądu Dyscyplinarnego, w terminie 30 dni od dnia doręczenia orzeczenia z uzasadnieniem.

Art. 62⁵.¹⁰² 1. Od kasacji, o której mowa w art. 62² ust. 1, nie uiszcza się opłaty sądowej.

2. Orzeczenie, od którego wniesiono kasację, nie podlega wykonaniu do czasu rozpoznania kasacji.

3. Sąd Najwyższy rozpoznaje kasację na rozprawie w składzie trzech sędziów.

Art. 62⁶.¹⁰² Do rozpoznania kasacji, o której mowa w art. 62² ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania karnego o kasacji, z wyłączeniem art. 526 § 2 oraz art. 530 § 2 i 3.

Art. 63. Działalność samorządu jest finansowana:

- 1)¹⁰³ ze składek radców prawnych i aplikantów radcowskich, opłat związanych z postępowaniem w sprawie wpisu na listę radców prawnych i aplikantów radcowskich oraz kar pieniężnych,
- 2) z dochodów z innych źródeł, a w szczególności z dotacji i subwencji oraz darowizn i spadków.

Rozdział 6

Odpowiedzialność dyscyplinarna

Art. 64.¹⁰⁴ 1. Radca prawny i aplikant radcowski podlegają odpowiedzialności dyscyplinarnej:

- 1) za zawinione, nienależyte wykonywanie zawodu radcy prawnego,
- 2) za czyny sprzeczne ze ślubowaniem radcowskim lub z zasadami etyki radcy prawnego.

2. Od odpowiedzialności dyscyplinarnej wyłączone są czyny naruszające przepisy dotyczące porządku i dyscypliny pracy, określone w Kodeksie pracy.

Art. 65. 1. Karami dyscyplinarnymi są:

- 1) upomnienie,
- 2) nagana z ostrzeżeniem,
- 3)¹⁰⁵ zawieszenie prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego na czas od trzech miesięcy do pięciu lat,
- 3a)¹⁰⁶ kara pieniężna nie niższa od połowy przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej za miesiąc poprzedzający datę orzeczenia dyscyplinarnego i nie wyższa od pięciokrotności tego wynagrodzenia,
- 4) pozbawienie prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego, a w stosunku do aplikantów radcowskich — wydalenie z aplikacji.

2. Kary określonej w ust. 1 pkt 3 nie stosuje się wobec aplikanta radcowskiego.

⁹⁹ W brzmieniu ustalonym przez art. 42 pkt 2 ustawy, o której mowa w przypisie 78.

¹⁰⁰ Dodany przez art. 2 pkt 48 lit. g) ustawy, o której mowa w przypisie 1.

¹⁰¹ Zmieniony przez art. 2 pkt 49 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

¹⁰² Dodany przez art. 1 pkt 3 ustawy, o której mowa w przypisie 20.

¹⁰³ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 50 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

¹⁰⁴ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 51 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

¹⁰⁵ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 52 lit. a) tiret pierwsze ustawy, o której mowa w przypisie 1.

¹⁰⁶ Dodany przez art. 2 pkt 52 lit. a) tiret drugie ustawy, o której mowa w przypisie 1.

2a.¹⁰⁷ Obok kary nagany z ostrzeżeniem i kary piętniężnej można orzec dodatkowo zakaz wykonywania patronatu na czas od roku do pięciu lat.

2b.¹⁰⁷ Obok kary zawieszenia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego orzeka się dodatkowo zakaz wykonywania patronatu na czas od lat dwóch do lat dziesięciu.

3. (skreślony).¹⁰⁸

Art. 66. 1. Jeżeli przewinienie jest mniejszej wagi, dziekan rady okręgowej izby radców prawnych może poprzestać na ostrzeżeniu radcy prawnego lub aplikanta radcowskiego.

2. Radcy prawnemu lub aplikantowi radcowskiemu służy prawo odwołania się od ostrzeżenia do okręgowego sądu dyscyplinarnego.

3. Orzeczenie okręgowego sądu dyscyplinarnego w sprawie odwołania, o którym mowa w ust. 2, jest ostateczne.

Art. 67. 1. Postępowanie dyscyplinarne o ten sam czyn toczy się niezależnie od postępowania karnego lub postępowania dyscyplinarnego wszczętego w jednostce organizacyjnej, w której przepisy szczególne przewidują takie postępowanie. Postępowanie dyscyplinarne może być jednak zawieszono do czasu ukończenia postępowania karnego.

2. Postępowania dyscyplinarnego nie wszczyna się, a wszczęte umarza, jeżeli zaszła okoliczność, która według Kodeksu postępowania karnego wyłącza ściganie.

Art. 68.¹⁰⁹ 1. Stronami w postępowaniu dyscyplinarnym są oskarżyciel, obwiniony i pokrzywdzony.

2. Oskarżycielem w postępowaniu przed okręgowym sądem dyscyplinarnym jest rzecznik dyscyplinarny, a przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym — Główny Rzecznik Dyscyplinarny.

3. Obwinionym jest radca prawny lub aplikant radcowski, przeciwko któremu toczy się postępowanie dyscyplinarne.

4. Pokrzywdzonym jest osoba, której dobro prawne zostało bezpośrednio naruszone postępowaniem radcy prawnego lub aplikanta radcowskiego określonym w art. 64.

Art. 68^{1.110} Postępowanie dyscyplinarne wszczyna się odpowiednio na wniosek rzecznika dyscyplinarnego lub Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego.

Art. 69. W razie śmierci obwinionego przed ukończeniem postępowania dyscyplinarnego toczy się ono nadal, jeżeli tego zażąda małżonek obwinionego, jego krewny w linii prostej, brat lub siostra w terminie dwóch miesięcy od dnia zgonu obwinionego.

Art. 70. 1.¹¹¹ Nie można wszcząć postępowania dyscyplinarnego, jeżeli od chwili popełnienia przewinienia upłynęły trzy lata, a w wypadkach przewidzianych w art. 11 ust. 2 — sześć miesięcy.

2. Jeżeli jednak czyn zawiera znamiona przestępstwa, przedawnienie dyscyplinarne nie następuje wcześniej niż przedawnienie przewidziane w ustawie karnej.

3. Przedawnienie dyscyplinarne przerywa każda czynność rzecznika dyscyplinarnego lub Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego w sprawie.

3a.¹¹² Karalność przewinienia dyscyplinarnego ustaje, jeżeli od czasu popełnienia upłynęło pięć lat, a w wypadkach przewidzianych w art. 11 ust. 2 — dwa lata.

4.¹¹³ Obwiniony może przybrać w postępowaniu dyscyplinarnym obrońcę.

Art. 71. 1.¹¹⁴ Usunięcie wzmianki o orzeczeniu dyscyplinarnym następuje z urzędu po upływie:

1) trzech lat od uprawomocnienia się orzeczenia dyscyplinarnego orzekającego karę upomnienia lub nagany z ostrzeżeniem,

2) pięciu lat od upływu okresu zawieszenia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego.

2. Nie usuwa się wzmianki o karze pozbawienia prawa do wykonywania zawodu lub wydalenia z aplikacji.

Art. 72. (skreślony).¹¹⁵

Art. 73. Członkowie sądów dyscyplinarnych, w zakresie orzekania w sprawach dyscyplinarnych, podlegają tylko przepisom prawa.

Art. 74. Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Radców Prawnych, w drodze rozporządzenia, określa szczegółowe zasady i tryb postępowania dyscyplinarnego.

¹⁰⁷ Dodany przez art. 2 pkt 52 lit. b) ustawy, o której mowa w przypisie 1.

¹⁰⁸ Przez art. 1 pkt 4 ustawy, o której mowa w przypisie 20.

¹⁰⁹ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 5 ustawy, o której mowa w przypisie 20.

¹¹⁰ Dodany przez art. 1 pkt 6 ustawy, o której mowa w przypisie 20.

¹¹¹ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 7 lit. a) ustawy, o której mowa w przypisie 20.

¹¹² Dodany przez art. 1 pkt 7 lit. b) ustawy, o której mowa w przypisie 20.

¹¹³ Zmieniony przez art. 2 pkt 53 lit. b) ustawy, o której mowa w przypisie 1.

¹¹⁴ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 54 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

¹¹⁵ Przez art. 1 pkt 8 ustawy, o której mowa w przypisie 20.

Rozdział 7

Przepisy szczególne, przejściowe i końcowe

Art. 75.¹¹⁶ Stosunek służbowy oraz wynikające z niego prawa i obowiązki radców prawnych i aplikantów radcowskich będących żołnierzami w czynnej służbie wojskowej, funkcjonariuszami Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej lub Służby Więziennej w zakresie nieokreślonym niniejszą ustawą określają przepisy odrębnych ustaw.

Art. 76. (pominięty).¹¹⁷

Art. 77. Radców prawnych, wpisanych na listę radców prawnych w dniu wejścia w życie ustawy, wpisuje się z urzędu na listę radców prawnych przewidzianą niniejszą ustawą.

¹¹⁶ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 56 ustawy, o której mowa w przypisie 1, oraz ze zmianą wprowadzoną przez art. 160 ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (Dz. U. Nr 74, poz. 676), która weszła w życie z dniem 29 czerwca 2002 r.

¹¹⁷ Zamieszczony w obwieszczeniu.

je się z urzędu na listę radców prawnych przewidzianą niniejszą ustawą.

Art. 78. (skreślony).¹¹⁸

Art. 79. (skreślony).¹¹⁹

Art. 80. (skreślony).¹²⁰

Art. 81. (skreślony).¹²¹

Art. 82. (skreślony).¹²²

Art. 83. (skreślony).¹²³

Art. 84. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 października 1982 r.

¹¹⁸ Przez art. 2 pkt 57 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

¹¹⁹ Przez art. 2 pkt 58 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

¹²⁰ Przez art. 2 pkt 59 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

¹²¹ Przez art. 2 pkt 60 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

¹²² Przez art. 2 pkt 61 ustawy, o której mowa w przypisie 1.

¹²³ Przez art. 2 pkt 62 ustawy, o której mowa w przypisie 1.